

## Stadsnatuur

# Bijenwolf

Zij had haar verdoovingspuit in stelling gebracht. Een nietsvermoedende harde werkster werd bruut overvallen. Het gif werd in de zenuwknop gespoten, die normaal de voortbewegingspijlen aanstuurt. Het lijkt alsof je in een James Bondfilm terecht bent gekomen, want als een vrachtvliegtuig vliegt de bijenwolf door de straat, waarbij de prooi tussen de poten op de buik wordt meegenomen.

Bijenwollen zijn graafwespen. Die zijn er in gespecialiseerd om bepaalde prooien te vangen, zonder ze te doden. De slachtoffers worden alleen maar verlamd. Iedere soort jaagt vaak op maar één soort dier. Dat kunnen bijen, kakkerlakken, wantsen, spinnen,

wesp zelfs zeer schadelijk, omdat hij een slachting onder de bijenvolken zou aanrichten. In de loop van de vorige eeuw is het aantal dieren sterk teruggelopen. Zo'n vijftig jaar geleden was het beestje bijna uitgestorven in Nederland. Vanaf 1970 nemen de aantallen weer toe.

Het is niet zo vreemd dat vroeger de meeste bijenwollen op de heidevelden zaten. In die tijd ging het goed met de heide en de honingbijen maken van de nectar uit de heidebloemen volop honing. Maar de fraaie paarse heide is ondertussen ontgonnen of sterk vergrast. De bijenvolken staan nu veel meer in de steden. De lindebloesem en allerlei tuinplanten leveren de imkers veel meer potjes honing op.



**Bijenwolf met prooi.** FOTO: PIETER VAN BREUGEL

rupsen, snuitkevers en vliegen zijn. De bijenwolf jaagt alleen op honingbijen. Ze hebben een mooi zwartgeel achterlijf en een leuk geel snuitje. De vrouwtjes zijn zo'n anderhalve centimeter lang.

Vroeger kwam de bijenwolf op schrale zandige heideterreinen voor. Aan het eind van de negentiende eeuw vond men deze

Om een nest in de grond te bouwen, heeft de bijenwolf zandige grond nodig. Die ontbreekt echt niet in een stad. Bij mijn burenliefte al jaren een kolonie van deze graafwespen tussen de muur van het huis en het trottoir. Net in dat randje, waar ook de mieren graag hun nesten bouwen, graven de vrouwelijke wespen verschillende holen. Een bijenwolf is ook een warmteminnaar.

De tegels houden de warmte lang vast en de nesttemperatuur blijft vrij hoog.

Maar waarvoor zijn de bijen nu nodig? Ze zijn het eerste hapje voor de jonge wesp-larven als die uit het ei komen. Als een dode bij in de grond gestopt zou worden, dan rot ze weg. De bijenwolf verdooft daarom de bijen. Ziet ze er een, dan duikt ze op de rug van de honingbij en steekt haar een paar keer. Na ongeveer dertig seconden is de verdooving een feit. Omdat de voortbewegingspijlen verlamd zijn, kan de bij niet weg. Ondertussen blijven wel de pijlen van het hart en de darmen gewoon doorwerken. Als een vrouwelijke bijenwolf een paar bijen gevangen heeft, legt ze die in de broedkamer onder de grond en legt er zelf nog even een eitje bij. Dit speelt zich meestal tussen de tien en de twintig centimeter onder het aardoppervlak af. De gangen met meerdere broedkamers worden dichtgemaakt en als het eitje uitkomt, is de tafel gedekt met een heerlijke portie honingbijen.

Zowel door de mieren als de bijenwollen wordt er nogal wat fijn zand naar boven op het trottoir gewerkt. Hun nestingen zien er echter heel anders uit. Mieren maken wat onregelmatige kanaaltjes en ingangen. Een nestingang van een bijenwolf is een mooi hoopje zand met in het midden een rond gaatje. De dieren die de vorige zomer als eitje gelegd zijn, kruipen nu uit hun ondergrondse gangen. Zij gaan meteen op zoek naar honingbijen en graven nieuwe broedkamers. Het schouwspel met aan- en afvliegende bijenwollen met de gevangen bijen is dan weer begonnen.

Bijenwollen zullen nooit, in tegenstelling tot de soms wat hinderlijke 'limonade-wespen', op uw frisdrank of bier af komen. Ga dus lekker buiten zitten en zet de stoel op het trottoir. In het zonnetje kun je alle gaten goed in de gaten houden, want er zijn meer graafwespjes en bijensoorten die in een stedelijk stuk plavuizenbedekking een nestplek hebben.

*Rob Vereijken is lid van de KNNV-afdeling Tilburg.*

*Dit artikel is eerder verschenen in de maandelijkse rubriek Stadsnatuur van het Platform Stadsnatuur Tilburg, waarin de KNNV-afdeling Tilburg participeert.*